

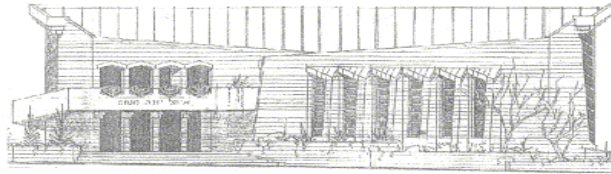
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לשבת פ' בלק תשס"ח :

מה טבו אֱהָלִיךָ יַעֲקֹב

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

שבת שלום. השבוע נסעתי מירושלים דרך נס הרים לבית-שמש. יורדים מההר לבית-שמש שפרוסה על כף היד לפניך. הרגשתי ממש כמו בלעם שרואה את ישראל שוכן לשבטיו. ובכל עיקול בדרך רואים שכונה אחרת מבית-שמש. כמו שקראנו בפרשה אֶפֶס קָצְהוּ תִרְאֶה וְכָלוּ לֹא תִרְאֶה. אני נוסע בהר ורואה פתאום לפני את שכונת רמת בית שמש ב'. ברקע אני שומע שיחה ערה בין בלעם בלק. אומר בלעם: מה זה? כולם מדברים שם אידיש! מסביר לו בלק: כך היה בפולין בשטאטאל. "מנהג אבותם בידיהם" (עירובין קד:). ועוד לפני שבלעם מספיק להוציא מפיו איזו קללה עסיסית באידיש, אומר לו הקב"ה בעברית: לא תֵאָרֶךְ אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא. ובלעם עונה אחריו: הֵן עָם לְבָדָד יִשְׁכְּנוּ וּבָגוֹזִים לֹא יִתְחַשְּׁב. בינתיים המכונית ממשיכה לנסוע ומביאה אותי למקום אחר אשר תראנו משם. ומה אני רואה משם מה שלא רואים מכאן: את שכונת שיינפלד. ואני שומע ברקע את בלעם אומר לבלק. מה זה? כולם מדברים שם אנגלית! ומסביר לו בלק: תבין כל אלה עולים חדשים מאמריקה ומאנגליה "מנהג אבותם בידיהם". והקב"ה מוסיף: כִּי בְרוּךְ הוּא. ובלעם עונה אחריו: הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא וּכְפִירוֹשׁ רִשְׁיִי: "כשהן עומדים משנתם שחרית, הם מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין." בינתיים המכונית מתקרבת לבית-שמש ובעיקול הבא כבר רואים את בנין שמונה קומות וקולות רבים באמהרית עולים משם עד לקומה השמינית. ועוד פעם לפני שבלעם מספיק לפתוח את פיו אומר לו הקב"ה: בְרוּךְ הוּא. עונה אחריו בלעם כאשר הוא מסתכל על הקומה השמינית: כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגִּבְעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ. כאן בלק כבר לא יכול להתאפק ואומר לבלעם: מָה עֲשִׂיתָ לִּי לָקֹב אִיבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכָתְךָ בְּרִיךְ! מסביר לו בלעם: אתה רוצה שאני אקלל את העם ולכן אתה מראה לי כל פעם את קצה העם איזו שכונה קטנה שיש בה דברים טובים, אבל גם חסרים בה דברים, אבל תדע לך ה' רואה את העם כולו מלמעלה ואז תמיד ברוך הוא. מלמעלה רואים איך כל קצה בעם משלים את הקצה השני וזו הברכה הגדולה ביותר. ועוד ה' מעיד שבזמן אמת, בשעת תפילה אליו אין אידיש, אין אנגלית ואין אמהרית אלא כולם פונים אליו בשפה אחת, בלשון הקודש שבו נברא העולם. בעקבות זה אפילו בלעם תופס יוזמה וִירָא בְּלָעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֶךְ אֶת יִשְׂרָאֵל... וִירָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן לִשְׁבָטָיו וְתָהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים... וַיֹּאמֶר... מה טבו אֱהָלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנִיתִיךָ יִשְׂרָאֵל. בשעה שבלעם אמר את הברכה הזו, מה היה בלבו? מובא במסכת סנהדרין (קה:): אמר רבי יוחנן: ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות. וכן בקש לומר שלא תהא מלכותן נמשכת. ובמקום זה יצאה לו ברכה מהפה- פְּנִיָּלִים נָטְיוּ, שהמלכות תהיה נמשכת כמו נחל. ועוד בקש שלא יהיו להם זיתים וכרמים ובמקום זה ברך: כְּגִנֹּת עָלֶיךָ נָהָר, שיהיו לעם ישראל גינות עם עצי זית וכרמים. והשאלה היא: מה התקיים? הקללות או הברכות? אמר רבי אבא בר כהנא: כולם חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. שנאמר בפרשת כי תצא (דברים כג, ו) וַיִּהְיֶה לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָּה. קללה, ולא קללות. "הקללות של בלעם התקיימו. קללת הגלות בלי מלכות ישראל ובלי כרמים, זיתים וחקלאות פורחת התקיימה מאז חורבן הבית השני עד קום מדינת ישראל. לעומת הקללות התקיימה בכל הדורות ברכה אחת של בלעם: מה טבו אֱהָלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנִיתִיךָ יִשְׂרָאֵל, שתמיד היו בתי כנסיות ובתי מדרש בארץ ובעולם. ובזכות מה דווקא ברכה זו מתקיימת תמיד? מסביר רש"י: "על שראה פתחיהם שאינן מכוונין זה מול זה." אין פתחיהן של בתי כנסת ובתי מדרש מכוונין זה מול זה, אין היזק ראייה אלא כל אחד מביט בעין טובה על בית הכנסת ובית המדרש האחר, אף שהוא שונה ממנו ונותן לו מרחב מחיה. זו הברכה שראויה שתתקיים לתמיד:

מה טבו אֱהָלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנִיתִיךָ יִשְׂרָאֵל